

# רודזיה: הנה בא המחבל המתוק

## הנרי היקר ודייוויד הזול

עקיפת הקונגרס, וכל המערכת הפוליטית האמריקאית. שאוקרוס מאשים את הנרי היקר בהטלת חצי מיליון טון חומר-נפץ על קמבודיה, בהריסת התשתית הקמ" בודית ובאחריות ישירה לעליית מרצחי המר-רוז' לשילטון.

קריאת אירוע צדדי תהווה תוספת מפכחת למיליוני הקוראים של קיסינג'ר, שזיכרונותיו הנרקיסטיים מלאים בטפיחות-שכם עצמיות. אך לרשת 999 מגיעות מלוא המחמאות עבור חוש מיסחורי מוצלח, וגם יושר אינטלקטואלי ראוי לשמו.

ארצות-הברית יכולה, אולי, להתחרות בישראל בשטח, בגודל האוכלוסיה ובעוצמה הצבאית והכל-כלית. בנושא אחד אין כל ספק שישראל עולה בהרבה על מעצמתה-העל — בפטריוטיזם אמריקאי. דוגמה נאה לאיוון ולתייחוס, המאפיין לפחות את החוף המיורי בארצות-הברית, נתנה השבוע רשת חנויות-הספרים בניו-יורק, 999. הנהלת-הרשת הודיעה שכל קונה, שירכוש את זיכרונותיו של הד"ר הנרי קיסינג'ר, יקבל חינם את סיפורו של דייוויד שאוקרוס, אירוע צדדי. שאוקרוס מגולל בסיפור את פרשת פישעיה-המילחמה שביצע קיסינג'ר בקמבודיה תוך

רוברט מוגבה, מנהיג האיחוד האפריקאי של זימבאב" וזה, ישב במחנה-ריכוז של איאן סמית יותר מ-10 שנים. תוך תקופת מעצרו מת בנו היחיד, ראש המשלה הגיז-ענית, סמית, סירב להתיר למוגבה להשתתף בהלווייה. בראיון לעיתונאי בלגי אמר אז סמית שלטורויטיים אפריקאיים אין רגשות אנושיים, ולכן אסור לנהוג בהם כבבני-אדם.

בשבוע שעבר חזר מוגבה לרודזיה מגלותו הארוכה במזאמביק, משקיפים רבים רואים בו את מנהיגה-לעתיד של רודזיה.

באסיפה המוגנית לקראת הבחירות, שתיכרנה בעוד שלושה שבועות, ראו עשרות אלפי שחורים את גיבורם האגדי בפעם הראשונה. מוגבה, המהפכן-האינטלקטואל, בן שבת נידח שצבר שישא תארים אקדמיים, נוצרי מובהק שהפך למרכסיסט דיבר במתינות רבה. הוא קרא ללבנים להישאר ברודזיה ולסייע בהשלטת צדק סוציאלי הדרגתי. התכלית היא, אמנם, מישטר סוציאליסטי והברה שיווירי, אך האמצעים יהיו דמוקרטיים, הבטיח מוגבה.

קשה להאמין שמוגבה שכח את ילדו המת, את איאן סמית ואת שנותיו האחרונות כמנהיג המחתרת השחורה. במילחמת-השיחים העיקשת והאכזרית, שניהל נגד סמית והקוויילינג השחור שלו, הבישוף אבל מוזארווה, איבד מוגבה את טובי אנשיו. עתה, בסצנה הלקוחה כאילו ממחזה סוריאליסטי, נמצא "ראש המחבלים" בכירה, סאלסברי, כדי לנהל משם את המערכה הדמוקרטית הראשונה שלו, ממשרד נידח ונטול-טלפון.

סירת ירוקה. הבחירות נערכות בפקוח בריטי. למוגבה יש סיבות מצוינות שלא לבטוח במושל הבריטי, הלורד סומס. סומס היה תמיד ימני-קיצוני, הוא עושה הכל כדי לסייע לסמית ולמוזארווה להמשיך ולשלט ברודזיה. סומס הפר את הסכם הפסקת-האש ברודזיה

ידי כתב הבריטי על מידת האובייקטיביות של סומס, ענה בהומור: "סומס? הוא בהחלט אובייקטיבי. אבל תמיד לצד אחד!" עורניו של מוגבה מתייחסים בחומרה רבה לסיוע שמגיש סומס למישטר הישן. הם מזהירים בגלוי, שאובדן סופי של האימון בבריטניה עלול להוביל להתמוטטות הסכם-לונדון (שאיפשר את הפסקת-האש והבחירות) ולהיחוש הקרבות.

לדברי לה מונד הצרפתי, הזהיר הלורד קארינגטון את סומס שעליו למנוע את שבירת ההסכם בכל מחיר.

גם לבנים, גם רכושנים. מוגבה אינו טורח להס-תיר את כוונתו לביצוע שינויים ראדיקליים ברודזיה לטווח ארוך.

בניגוד לשתפו להנהגת החזית הפטריוטית, ג'ושע אנקומו, אין מוגבה רואה את היעד הסופי רק במיגור השילטון הלבן, אלא גם בחיסול התברה הרכושנית ברוי דויה.

הניצול והדיכוי הגיוזי נועדו, מאז ומתמיד, בעיקר למטרות כלכליות. המיעוט הלבן ברודזיה התעשר על חשבון עבודה זולה וקרקות השייכות לרוב האפריקאי. מוזארווה הסכים להמשיך במצב זה במסות של רוב שחור. אנקומו שאף למיגור השליטה הפוליטית של הלבנים במערכות החיים המדיניים והתרבותיים ברודזיה. מוגבה חותר לשינוי מיכני של השליטה במשאבים, ולבניית הברה חדשה על יסודות סוציאליסטיים. מצעו מדבר בפירוש על הלאמת התעשייה, על חלוקה-חדש של האדמות באורח ראדיקלי ועל שליטה מירבית של הממשל המרכזי בכלכלה.

מעל לכל מטף מוגבה לשליטת החברה באוצרות-הטבע הרבים ברודזיה. כל ההכנסות ממקורות אלה חייבים להיות מוקדשים לביעור הנחשלות הבערות, לייסוד שירותי סעד ובריאות אוניברסליים, לחיסול כל אפלייה, לטיפוח התרבות הוימבאבוית המקורית.

יש לנה להפסיד. מוגבה חושש מאד שהבריטים הלבנים יסכלו את תוכניתו בכוח ובעורמה. הוא אמנם מדבר על שינויים הדרגתיים, ועל הפעלת אמצעי שיכנוע



מוגבה (עם הלורד קארינגטון) ממילחמת השיחים —



הלורד סומס (במיסדר ברודזיה) — למישרד בלי טלפון



וחקיקה דמוקרטית. אך הוא מודע היטב לגורלו של הנשיא המנוח של צ'ילה, סאלבדור איינדה.

לגיוענים הלבנים, למשרתיהם השחורים, לבריטניה הגדולה ולחברות העל-לאומיות, אינטרסים כלכליים רבים ברודזיה. אין להניח שהם יותרו עליהם בקלות.

יש לצפות שלפחות עד הבחירות תופעל נגד מוגבה אלמות "לבנה", מתוחכמת והוקית כביכול. המגמה היא להוציא אותו ואת תומכיו משיווי-משקלם, כדי שגיבו באלמות פיסית ויסקפו למוזארווה ולסמית את האמתלה לסלקם מהתהליך הדמוקרטי.

בכך שהירשה לכוחות סדירים דרום-אפריקאיים להישאר על אדמה רודזית, הוא גם הירשה לכוחות המליציה של מוזארווה להמשיך בפעילותם, חרף השם הרע שיצא להם בשל התנהגותם הברוטאלית כלפי תומכי החזית הפטריו-טית. המליציה היא מעין סירת-ירוקה של משתפי-הפעולה עם הגיוענים.

הבריטים מאפשרים לחיל-האוויר הרודזי לפעול בחופ-שיות נגד כסי-התנגדות של לוחמיה-חילות, ואף מונעים ממשקיפים בינלאומיים להגיע לרודזיה כדי לפקח על ההליכים לקראת הבחירות.

סומס, שאינו ידוע בטאקט המופרז שלו, מרבה להפגין את אהדתו לכוחות המתונים, כביכול, את הימצאותם של כוחות דרום-אפריקאיים ברודזיה הוא מסביר בצורך "לשמור על המוראל של הלבנים". מינוי למושל ברודזיה הוא מישהו אומלל של שר-החוף הבריטי, הלורד קאריני-גטון. אפילו שיגורו של איש-מוסד לשעבר ולאומן קנאי בהווה כשגריר ישראל בקאהיר אינו יכול להתחרות באיוולת זו.

רוברט מוגבה מגלה, אמנם, סבלנות וסובלנות, אבל הסרקאזם המעודן שלו חושף את רגשותיו. כשנשאל על-

סיסט, אך הוא יעדיף שיתוף-פעולה עם חברו-למחרת, ולא יושיט יד להמשך הסדר החברתי הישן במסווה חדש.

המיבצע האחרון. הברית אנקומו-מוגבה עשויה להוביל את רודזיה לחברה מסוג חדש, שבה ישולבו יסודות מרכסיסטיים עם אלמנטים מקוריים של סוציא-ליום אפריקאי בנוסח יוליוס נייירה, נשיאה של טנזניה. אין ספק שרודזיה כוו תחריף את העימות עם דרום-אפריקה, שתהפוך המיבצר האחרון של הגיוענות הלבנה ביבשת השחורה.

הדרום-אפריקאים מודעים לאיום החדש של זכויות-היתר שלהם. בעלי המיכרות, החוות והבנקים ברודזיה עצמה הודים מהשינוי שמבטיח המהפכן העדין.

הנסיין היסטורי מוכיח שכל הכוחות האלה לא ישלימו עם מעבר בדרכי-שלום לחברה סוציאליסטית ברודזיה. חרף הדיבורים על דמוקרטיה, סביר להניח שהם ישעלו בכוח נגד מוגבה, ואולי אפילו נגד אנקומו. עידן המילחמה הקרה המתחדשת יקל על הגיוענים.

ברור שמנחם בגין והעיתונות בישראל לא יגנו אותם. ב-1980 נחשבת גם דרום-אפריקה כחלק מהעולם החופשי.